

عنوان مقاله:

تحلیلی بر موانع فراروی جابه‌جایی پایتخت در ایران و ارائه راهکارهای بهینه

محل انتشار:

فصلنامه امنیت ملی، دوره 10، شماره 35 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 42

نویسندگان:

محسن رستمی - دکترای جغرافیای سیاسی و پژوهشگر پژوهشکده امنیت ملی

مصطفی کیانی - محقق و پژوهشگر همکار

وحید ریاضی - استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

محسن خلیلی باصری - دانشجوی دکترای امنیت داخلی دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات دفاعی

بهروز رحمتی - مربی و عضو هیات علمی دانشگاه علوم انتظامی

خلاصه مقاله:

پایتخت به‌عنوان مهم‌ترین شهر هر کشور، نقشی اساسی در اداره کشور و زندگی ملت‌ها دارد. تا سال 2000 میلادی کشورهای زیادی اقدام به انتقال پایتخت کرده‌اند که هر کدام دلایل خاص خود را برای انتقال پایتخت دارند. در پاکستان، قزاقستان و ترکیه دلایل دفاعی مطرح گردید. در حالی که در بلیز این جابه‌جایی به دلیل بلایای طبیعی صورت گرفت. ایران کشوری است که بنا به دلایلی مانند ترافیک آلودگی هوا، زلزله‌خیز بودن و تمرکز جمعیت در شهر تهران، می‌کوشد تا پایتخت خود را انتقال دهد. جابه‌جایی پایتخت در ایران از دو منظر اهمیت ویژه‌ای پیدا می‌کند؛ اول ساماندهی شهر تهران و تعادل‌بخشی به نظام شهری و منطقه‌ای کشور و دوم حفظ امنیت سیاسی کشور. از این‌رو هدف از نگارش این مقاله که با روش توصیفی - تحلیلی و پیمایشی نگاشته شده، شناسایی اصلی‌ترین موانع و چالش‌های فراروی جابه‌جایی پایتخت و ارائه راهکارهای بهینه در جهت رفع این موانع، مهم‌ترین هدف آن است. به همین منظور روش مقاله، با توجه به ماهیت نظری آن توصیفی- تحلیلی است و گردآوری داده‌ها به روش کتابخانه‌ای و اسنادی انجام گرفته است. نتایج تحقیق برگرفته از جامعه آماری تحقیق که متخصصین علوم انسانی در حوزه‌های مرتبط با موضوع است، می‌باشد و حجم نمونه 100 نفر کارشناس است که از روش نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شده‌اند و حاکی از آن است که عوامل مختلف امنیتی مانند: «به وقوع پیوستن نزاع‌های سیاسی بر سر تفویض قدرت و اختیارات و توزیع وزارتخانه‌ها در شهرهای مختلف»؛ «موفق نبودن انتقال پایتخت‌های دیگر در سایر نواحی جهان»؛ «مقاومت مردم، جناح‌ها و گروه‌های سیاسی به دلایلی چون ترس از بیکاری، از دست دادن منافع و...» و «رابطه‌گرایی شدید سیاسی در واگذاری‌ها (اختیارات و منابع)» و... مؤلفه موانع دفاعی «موقعیت جغرافیایی مناسب پایتخت فعلی از نظر مرکزیت و دسترسی»؛ «تمرکز بالای نیروهای دفاعی و امنیتی در پایتخت و شناخت کافی نسبت به نقاط ضعف و قوت پایتخت هنگام بروز تهدید»؛ «آگاهی سیاسی بالای پایتخت‌نشینان و عکس‌العمل مناسب در مقابل فتنه‌های دشمن (داخلی و خارجی)»؛ «سیستم حمل‌ونقل سریع (مترو) جهت جابه‌جایی اضطراری و وجود پناهگاهی مناسب و امن در صورت لزوم» و... به ترتیب بیشترین اثر را در این مؤلفه داشته‌اند؛ بنابراین مهم‌ترین پیشنهاد و راهکار نویسندگان ساماندهی سیاسی فضا جهت تمرکززدایی از تهران، پراکنده ساختن وزارتخانه‌ها، ادارات و مراکز غیر ضروری در سطح کشور برای جلوگیری از ازدحام جمعیت در تهران است.

کلمات کلیدی:

تهران، پایتخت، موانع جابه‌جایی پایتخت، مدل معادلات ساختاری، مدل تحلیل شبکه (ANP)

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1168365>

